

РЕШЕНИЕ

№ 248

гр. София, 29 май 2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, първо наказателно отделение, в съдебно заседание на двадесет и трети април две хиляди двадесет и пета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РУЖЕНА КЕРАНОВА

ЧЛЕНОВЕ: ВАЛЯ РУШАНОВА

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА

при секретар Марияна Петрова и в присъствието на прокурора Сийка Милева изслуша докладваното от съдия Вълкова наказателно дело № 268/2025 година и за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по касационен протест на прокурор при Апелативна прокуратура – Пловдив, касационна жалба от адвокат Х. Х. – защитник на подсъдимата А. Щ. М. и касационна жалба от нея, чрез защитника адвокат Д. Б., против Решение № 27 от 12.02.2025 г., постановено по ВНОХД № 20245000600314/2024 г. на Апелативен съд – Пловдив, което се оспорва с доводи за наличие на всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1-3 от НПК и с разнопосочни искания, от прокурора – за отмяната му и връщане на делото за ново разглеждане за утежняване положението на подсъдимата, а от подсъдимата и защитниците ѝ – за отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане на въззивния съд поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, алтернативно за оправдаването ѝ по чл. 124, ал. 1 от НК и преквалифициране на деянието в по-леко наказуемо престъпление по чл. 122 от НК с отражение върху размера на наложеното ѝ наказание, включително с приложението на условно осъждане по чл. 66 от НК.

Прокурорът от Върховната касационна прокуратура излага подробно становище за основателност на касационния протест и неоснователност на касационните жалби. Главно оспорва извода на въззивната инстанция, че с нанасянето на удари и силното разклащане на главата на пострадалото детето, подсъдимата не е целяла настъпването на смъртта му, а при евентуален умисъл е допускала само причиняването на тежка телесна повреда. Според прокурора, директното причиняване на тежка черепно-мозъчна травма сочи висока интензивност на насилието, поради което и като се позовава на заключението на допълнителната разширена комплексна СМЕ, че случаят е класически пример за смърт на дете в резултат на физическо малтретиране и причинени травматични увреждания най-малко с три удара, оспорва защитната теза за случайно деяние по чл. 15 от НК поради самостоятелно падане на детето от леглото в спалнята.

Оспорва и алтернативно предложената от защитата правна квалификация за непредпазливо деяние по чл. 122 от НК и поддържа доводите в касационния протест за осъществен състав на убийство по чл. 116, ал. 1 НК, поради което

предлага отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

Подсъдимата А. М. и защитниците ѝ – адвокатите Х. Х. и Д. Б. се явяват лично пред ВКС, като поддържат касационните жалби и писменото допълнение към касационната жалба на подсъдимата и оспорват касационния протест. В хода на съдебните прения защитникът адвокат Х. Х. пледира, че предходните съдебни инстанции не са успели да достигнат до обективната истина, защото безкритично са кредитирали констатациите на „клатушкащи“ се съдебно-медицински експертизи и са проявили индиферентност към основното гласно доказателствено средство, каквото са обясненията на подсъдимата, че за известен период оставила детето без надзор и при падането от леглото то е получило съответната тежка черепно-мозъчна травма, довела до смъртта му. Позовава се на потвърдената достоверност на тези обяснения от вещото лице д-р Г., която впоследствие подписала без възражения повторната СМЕ, което защитникът изтъква като процесуално нарушение. Поради това и като счита, че е налице случайно (невиновно) деяние, тъй като подсъдимата не е била длъжна и не е могла да предвиди настъпилите вредоносни последици, адвокат Х. поддържа искането за отмяна на първоинстанционната присъда и въззивното решение. При условия на евентуалност, ако не се възприемат доводите за липса и неустановеност на мотивите за извършване на деянието и се приеме, че подсъдимата е действала виновно, защитникът предлага ВКС да приложи закон за по-леко наказуемо престъпление по чл. 122 от НПК и да намали наложеното наказание на три години лишаване от свобода с условно осъждане.

Другият защитник – адвокат Д. Б. пред ВКС поддържа доводите на адвокат Х. и акцентира върху допуснати съществени процесуални нарушения в доказателствения анализ на съдилищата, като твърди, че те не са отчели погрешните и противоречиви изводи на експертизите. Настоява да се съобрази заключението на първата СМЕ на вещото лице д-р Г. за възможно причиняване на травмата на главата на детето от падане и непосредствен силен удар върху теракотните плочи. Счита за съществено процесуално нарушение последващото включване на това вещо лице в четворната и петорната експертизи, в които са участвали неприемливи за защитата вещи лица с оглед специалните им знания и не са били съобразени данните от свидетелските показания, че майката е полагала много грижи за детето, което изключвало виновното ѝ поведение и умисъл за убийството му. Адвокат Б. също намира наложеното наказание за явно несправедливо поради неотчетени смекчаващи отговорността обстоятелства, тяхната многобройност и липсата на отегчаващи такива, поради което алтернативно моли за намаляване на наложеното наказание под предвидения в закона минимален размер и условно осъждане на подсъдимата.

Пред ВКС подсъдимата поддържа защитните доводи и искания на защитниците си. В последната си дума моли да бъде оставена да живее в дома си.

Върховният касационен съд провери правилността на обжалваното въззивно решение в пределите на чл. 347 от НПК, като съобрази следното :

С Присъда № 32 от 03.04.2024 г., постановена по НОХД № 20235300202212 по описа за 2023 г. на Окръжен съд – Пловдив, подсъдимата А. М., родена на **** г., е призната за виновна в това, че на 16.10.2022 г. в гр. Пловдив е причинила по непредпазливост смъртта на осиновената си дъщеря С. А. М., ЕГН *****, вследствие на умишлено нанесена на 23.09.2022 г. в дома си в гр. Пловдив тежка телесна повреда, изразяваща се в тежка черепно-мозъчна травма с наличие на травматичен субархноиден кръвоизлив, без открита вътречерепна травма, довела до дифузен мозъчен оток и оток в тилната област на главата, обусловили постоянно

общо разстройство на здравето, опасно за живота, поради което за извършено престъпление по чл. 124, ал. 1, пр. 1 вр. чл. 128, ал. 2 вр. ал. 1 от НК и на основание чл. 54 от НК на подсъдимата е наложено наказание осем години лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване и е постановено на основание чл. 59 от НК приспадане на времето на задържането ѝ в наказателното производство по ЗМВР и НПК.

Със същата присъда подсъдимата е призната за невинна и оправдана по обвинението за умишлено убийство по чл. 116, ал. 1, т. 4, пр. 2, т. 5 и т. 6а вр. чл. 115 от НК.

Съдът се е произнесъл за деловодните разноси, като ги е възложил в тежест на подсъдимата и се е разпоредил с веществените доказателства.

Недоволни от първоинстанционния съдебен акт са останали всички страни. Прокуратурата е протестирала присъдата в оправдателната ѝ част с искане за отмяна и постановяване на нова въззивна присъда за осъждане на подсъдимата съобразно предявеното ѝ обвинение по чл. 116 от НК и завишаване размера на наложеното наказание на не по-малко от осемнадесет години лишаване от свобода с изменение на първоначалния режим на изтърпяването му от общ в строг.

Защитниците са подали самостоятелни въззивни жалби с алтернативни искания, от които главно за оправдаване на подсъдимата поради недоказаност на обвинението.

След проведено допълнително съдебно следствие в хода на въззивното производство, е постановено решение № 27 от 12.02.2025 г. по ВНОХД № 20245000600314/2024 г. по описа на Апелативен съд – Пловдив, предмет на настоящата първа по ред касационна проверка, с което присъдата е потвърдена изцяло.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, намира касационния протест и касационните жалби за подадени в установения от закона срок, от страни, имащи право да оспорят въззивния съдебен акт, подлежащ на редовна касационна проверка съгласно чл. 346, т. 1 от НПК, поради което са допустими, но разгледани по същество са неоснователни по следните съображения:

Въпреки противоположните искания в касационния протест и касационните жалби, ВКС намира, че няма основание за поотделното им разглеждане, доколкото развитите в тях съображения касаят основно начина на формиране на вътрешното убеждение на контролирания съд относно установените факти и направените въз основа на тях правни изводи по приложението на закона. В подкрепа на наведените от страните аналогични касационни основания са развити доводи, които в голямата си част са били поставени както на вниманието на Окръжен съд – Пловдив, така и на Апелативен съд – Пловдив и са получили дължимия им се отговор. Обобщено, те касаят доказателствения анализ на въззивния съд за установяване на тези факти през призмата на изискванията на чл. 13, чл. 14 и чл. 107, ал. 3 и ал. 5 от НПК и доколко този анализ е довел до правилни изводи за механизма на осъществяване на деянието, за авторството и вината на подсъдимата. Във връзка с дадените в мотивите на обжалваното решение отговори на тези въпроси всички страни развиват неоснователно оплакване за непълна и превратна интерпретация на заключението на назначената от въззивния съд допълнителна разширена шесторна комплексна съдебномедицинска и физична експертиза. За да се довери на въпросното заключение, на стр. 21-37 от атакуваното решение, въззивният съд е изложил изключително подробни и убедителни съображения, които не търпят основателен упрек, защото експертните изводи относно механизма и причината за смъртта на детето са възприети според действителното им съдържание и след внимателното им съпоставяне с останалите доказателствени материали,

включително с приетите преди това други експертни заключения, които също като оспореното опровергават защитната теза, че детето е паднало от леглото, както твърди подсъдимата М.. Назначената от въззивния съд разширена СМЕ експертиза е комплексна, защото освен утвърдени медицински специалисти, като вещо лице е бил включен и физик. На база специалните си знания, обективните находки от огледа (освидетелстването) на детето докато е било живо, от аутопсията на трупа му, от констатираните при хистологичното изследване особености на интактните главови косми, морфологичните особености на кръвонасяданията на главата (извън 25-те кръвонасядания и ухапвания по другите части на тялото) и след като са се позовали на многообразна специализирана литература, шестте вещи лица единодушно са потвърдили както в писменото заключение, така и при изслушването им пред контролираната инстанция, че е невъзможно детето да е получило описаните и онагледени в обстоятелствената част на заключението увреждания по меките части на главата от еднократно падане от леглото, както последователно твърди подсъдимата. Същевременно, прилагайки специалните си знания, вещите лица са аргументирали подробни експертни изводи в подкрепа на обвинителната теза, че травматичните увреждания на главата на детето са от мека удряща повърхност, каквато е човешката ръка и са причинени в комбинация от удари и разклащане на главата, както е приел въззивният съд, което опровергава довода на защитата за превратно тълкуване на експертното заключение.

ВКС не приема довода на защитата, че обясненията на подсъдимата са игнорирани в резултат на неправилно формирано вътрешно убеждение на предходните съдилища и позоваване на експертни заключения, които се „клатушкат“ и не отчитат свидетелските показания. Крайно неуместно защитата се позовава „на 17 души“ свидетели, между които полицейски служители, роднини на подсъдимата, близки и познати на същата и случайни свидетели, които посочвали като „единствена причина за тежката черепно-мозъчна травма падането на детето след подскок“. На първо място, такива категорични изявления не е направил нито един свидетел. На второ място, както и защитникът адвокат Б. заявява в пледоарията си пред ВКС, никой от свидетелите не е видял какво се е случило в апартамента, защото по делото е установено по категоричен начин, включително от обясненията на подсъдимата, че по време на инцидента тя и детето са били сами. Следователно дори някои от свидетелите да беше изразил подобно предположение за причината за нараняването на детето, то би било недопустимо свидетелско показание, защото съгласно чл. 117 от НПК с този вид доказателствено средство се установяват факти, които свидетелят е възприел, а въпросният „подскок“ не е възприет факт от нито един свидетел по делото. На следващо място, причината за смъртта и характера на телесната повреда са изяснени с друг способ на доказване, а именно поредица експертизи, между които и такива, които задължително се назначават съгласно чл. 144, ал. 2, т. 1 и т. 2 от НПК в случаи като настоящия.

Въззивният съд е обсъдил показанията на свидетелката В. Т. (съседка на подсъдимата от долния етаж), на които защитата обръща внимание пред ВКС и аргументирано е отговорил защо те не могат да променят фактическите изводи относно съпричастността на подсъдимата към уврежданията на детето (стр. 39 от въззивното решение). Изводите на апелативния съд съответстват на съдържанието на посочените свидетелски показания, доколкото в началото на разпита си пред съда свидетелката Т. е заявила, че нищо не може да каже по случая, защото не е била на мястото на инцидента. Потвърдила е, че подсъдимата се грижила много добре за детето, както и че вечерта на инцидента чула в спалнята си „тупване“ от спалнята на подсъдимата над нея, но не знае от какво е било, както и че чула крясъци и викове за помощ след това, но не знаела от кого са. На практика данните

за това „тупване“ са заявени толкова несигурно от страна на разпитаната свидетелка, че не могат да формират отменително основание, както настоява защитата. Отделно експертните изводи на четворната комплексна СМЕ експертиза от ДП, които категорично опровергават обясненията на подсъдимата относно причината за уврежданията и смъртта на детето и установяват, че те са причинени от удари и силно раздрусване на детето, съвпадат не само помежду им, но и със заключение на назначената от въззивния съд разширена комплексна експертиза, при която освен същите четири вещи лица, като такива са били привлечени допълнителни специалисти в други научни области – неврохирургът д-р Д. С. и физикът д-р В. К.. Всички те, след запознаване със събраните в съдебното производство доказателства и доказателствени средства, в това число и показанията на свидетелката В. Т., които са изрично отразени в заключението на назначената от въззивния съд комплексна експертиза, са потвърдили категорично, че смъртта на детето е причинена от насилствена тежка черепно-мозъчна травма на главата в резултат на комбинация между удари с човешка ръка и разклащане, като в конкретния случай е налице „синдром на раздрусаното бебе“, който се среща най-често при деца на възраст до две години, каквато е била пострадалата С. М.. Към момента на причиняване на травмата (23.09.2022 г.) тя е била на една година и осем месеца предвид, че е родена на ***** г. Решаващо значение въззивният съд да не се довери на обясненията на подсъдимата, че травмите са от падането на детето от леглото докато тя е бил в кухнята, са именно категоричните и научно обусловени изводи на вещите лица, че смъртта е причинена насилствено, поради което оплакването на защитата, че не е ясно защо са били игнорирани обясненията на подсъдимата като важни и основни доказателствени средства е несъстоятелно.

Не е допуснато процесуално нарушение с участието на вещите лица Т. Г. и П. Т. в състава на назначената от въззивния съд комплексна СМЕ и физична експертиза. Този съд аргументирано е отклонил така поддържаното и пред ВКС възражение, като е посочил, че д-р Г. е изготвила заключението на първоначалната СМЕ след като прегледала детето докато още е било живо. Действително това начално експертно изследване не е изключвало пострадалата да е паднала от леглото, както е било съобщено от майката. Тази възможност обаче вещото лице е поддържало само като вероятна хипотеза, поради което за изясняване на причините за уврежданията на детето именно д-р Г. е дала в първоначалното заключение препоръката след приключване на лечението на детето да се предостави пълната медицинска документация за изхода от него и да се изготви допълнителна СМЕ, каквато е била изготвена впоследствие. Същевременно вещото лице д-р Г. още при този първоначален преглед на детето е констатирала тежката черепно-мозъчна травма с оток в тилната област на главата, травматичните увреждания по лицето, шията, крайниците, гръдния кош, корема и пубисната област, като е посочила, че някои от тях може да са причинени от „човешка захапка“, а черепното-мозъчната травма е обвързала със „синдром на раздрусаното бебе“, който е свързан с привеждане на главата в състояние на акцелерация вследствие на нанесени удари в областта на главата и/или прекомерно раздрусване на детето от възрастен човек (л. 2-11, т. 3 от ДП). Следователно и доколкото въпросният синдром като съпътстваща причина за смъртта на детето е потвърден от заключенията на повторната комплексна четворна СМЕ, както и от назначената от въззивната инстанция разширена шесторна СМЕ експертиза, които за разлика от заключението на вещото лице д-р Г. по първоначалната СМЕ, са разполагали с много по-голям обем доказателствени материали и най-вече с обективни данни от аутопсията и хистологичното изследване на трупа, не може да се приеме за основателно оплакването на защитата, че фактическите изводи на въззивния съд относно

механизма на уврежданията и причината за смъртта на детето почиват на предположения поради допусната от вещото лице д-р Г. вероятност в първоначалната СМЕ детето да е паднало само. Нейното участие в състава на назначената от въззивния съд комплексна експертиза не компрометира изготвеното в тази връзка заключение. Неправилно защитата аргументира това оплакване с липса на изразено от същото вещо лице особено мнение в последващите експертни заключения. Пред въззивния съд д-р Г. е заявила пълна подкрепа за изводите на разширената СМЕ, в чиито състав участва и тя като вещо лице, но не голословно, а поради изследваните допълнителни доказателствени материали от аутопсията на трупа, с които тя не е разполагала, защото е изготвила първоначалното заключение на следващия ден след инцидента – 24.09.2022 г. т.е. докато детето е било живо. Възражението срещу включването на вещото лице д-р Г. в състава на назначената от въззивния съд комплексна експертиза също е неоснователно. То почива на погрешното разбиране, че аргументиране на противоположни експертни изводи от едно и също вещо лице е абсолютна предпоставка за изключване на заключението на последващата експертиза, тъй като не държи сметка от една страна, че още при първоначалния преглед на детето вещото лице д-р Г. е констатирала категорично потвърдения впоследствие по експертен път „синдром на раздрусаното бебе“. В този смисъл експертизите не са произвели съществени противоречия, както счита защитата. За разлика от комплексния подход в доказателствения анализ на въззивната инстанция, в касационния протест и касационните жалби се коментират отделни фрагменти от експертните заключения, като неоснователно се игнорират съпадащите крайни изводи на вещите лица от четворната и шесторната комплексни СМЕ, че детето не е паднало самостоятелно, както твърди подсъдимата, а черепно-мозъчната травма е била физически провокирана, както и че определените от въззивния съд вещи лица комплексно се отличават с по - голяма численост, с най - разнообразни специални знания и научни титли спрямо първоначалната единична СМЕ експертиза в ДП. От друга страна, самото вещо лице д-р Г. е поставила под въпрос правилността на тази първоначална СМЕ препоръчвайки в обстоятелствената част на заключението си по нея да се изготви повторна експертиза, която да даде категоричен отговор за причините за уврежданията и конкретно за черепно-мозъчната травма, които тя е констатирала при прегледа на детето в реанимацията на отделението по детска хирургия. Такива две комплексни експертизи са били изготвени за разкриване на обективната истина (четворна СМЕ на л. 123-167, т. 2 от ДП и шесторната СМЕ с привлечени допълнителни специалисти – неврохирург и физик – л.78-245 от въззивното дело). От техните заключения, на база новите обективни находки и специалните знания на вещи лица от различни научни области, релевантните за делото въпроси са били изяснени в достатъчна за правилното решаване на делото степен. Същевременно, версията на подсъдимата, че детето е паднало от леглото, е категорично опровергана, защото вещите лица са единодушни, че то е било малтретирано – удряно по главата и разклащано. Не може да има съмнение и в авторството на деянието предвид безспорното между страните обстоятелство, че подсъдимата и детето са живеели сами и са били само двете в апартамента по време на инцидента, както и че непосредствено след като детето изгубило съзнание подсъдимата го е взела на ръце и крещейки е тръгнала да търси помощ от съседите за свестяването му.

Правилно е отклонено като несъстоятелно и възражението относно вещото лице професор д-р П. Т.. Неговото участие в състава на четворната комплексна СМЕ в ДП и в назначената от въззивния съд шесторна комплексна СМЕ и физична експертиза защитата оспорва като „тенденциозно“, но не изтъква конкретни доводи

това, поради което ВКС не може да даде по-конкретен отговор от този, че не констатира основания по смисъла на чл. 148 от НПК за отвеждането на това вещо лице от състава на разширената експертиза във въззивната инстанция. Освен това, според данните по делото, д-р П. Т. е професор по медицина, заместник декан на Медицинския факултет при МУ – Пловдив и началник на Отделението по съдебна медицина при УМБАЛ „Св. Георги“ ЕАД – гр. Пловдив, която научна степен и административни позиции красноречиво изключват съмнение в неговата компетентност и добросъвестност при депозиране на заключението при липса на обективни данни за обратното. Поради това настоящата инстанция не прие като отменително основание участието му във въпросната експертиза, още повече отчитайки единодушното становище на всички вещи лица, включително на допълнително привлечените експерти – неврохирург и физик, участвали в експертното изследване в хода на въззивното следствие, както и подкрепеността на изводите им за наличие на други (несъставомерни) увреждания на детето от други експертни заключения. Например това на денталната експертиза, изготвено от вещото лице доцент д-р С. К., ръководител на Катедра Ортодонтия, ФДМ в Медицинския университет в гр. Пловдив, аналогично е констатирало като вещите лица от четворната и шесторната СМЕ, ухапвания по тялото на детето. Приетото от вещото лице д-р С. К., че следите от ухапвания по крайниците на жертвата напълно съответстват на зъбните дъги и зъбите във фронталния сегмент на подсъдимата е доказателствена информация с произведен характер, която също е послужила на съда да се довери на оспорените от защитата експертни заключения на другите вещи лица и да отхвърли обясненията на подсъдимата поради непримиримото им противоречие с изводите на независими и безпристрастни участници в наказателния процес каквито са вещите лица.

Действително, за първи път в заключението на назначената от въззивния съд шесторна СМЕ експертиза е посочено, че травматичните увреждания в главата на детето са причинени „най-малко от три удара“ (вж. л. 205 от въззивното дело). Посочването на техния брой и уточнението на вещите лица, че конкретните увреждания в главата на детето „категорично НЕ могат да бъдат причинени от един единствен удар“, не внася нито съществено изменение в обвинението, каквото впрочем не може да бъде предприето по реда на чл. 287 от НПК предвид настоящия стадий на съдебната фаза на наказателния процес, нито компрометира оспорения от прокурора извод на съдилищата за обема и механизма на причинената принуда. Това е така, защото последната (шесторната комплексна СМЕ) е посочила броя на ударите след като най - подробно е разграничила, илюстрирала и анализирала отделните увреждания на главата на детето съобразно морфологичната им характеристика и локализациите на дълбоките кръвонасядания по меките черепни покривки. Наред с това, по научен път, е установен начинът, по който те са били осъществени и той напълно кореспондира с възприетите в обвинителния акт и в мотивите на първоинстанционната присъда и обжалваното въззивно решение вид и интензитет на физическото насилие спрямо детето, а именно дълбокото кръвонасядане по дясно теменно-тилната област е в резултат на един единствен удар, както е посочено в обвинителния акт и въззивното решение, докато идентифицираните от вещите лица останали удари се различават съществено от удара в дясната теменно-тилна област и се изразяват в притискане на главата на пострадалата с длани от двете страни и нейното разклащане, при което е настъпило приплъзгване на черепа и скалпа с последващо отлепване на периоста.

На тази основа и предвид, че относно механизма и причините за настъпването на смъртта на детето, назначената във въззивната инстанция

разширена експертиза е потвърдила изводите на вещите лица от кредитираните от първостепенния съд експертни заключения, в това число на четворната СМЕ, като вещите лица са изложили допълнителни съображения за това пред въззивния съд, в съдържанието на обжалваното решение убедително е защитена солидарността на контролирания съд с приетата в мотивите на присъдата съпричастност на подсъдимата към уврежданията и смъртта на детето и конкретно осъществено от нея физическо въздействие върху него. Няма превратно оценени или игнорирани доказателствени източници и доказателственият анализ на въззивния съд е в съответствие с изискванията на чл. 13, чл. 14 и чл. 107, ал. 3 и 5 от НПК, с което обосновано е постигнато установяването на релевантните за разкриване на обективната истина по делото фактически обстоятелства от кръга на чл. 102 от НПК. Изпълнени са в пълнота разпоредбите на чл. 339, ал. 1 и ал. 2 от НПК, поради което ВКС приема, че не е налице касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК за отмяна на атакуваното въззивно решение и за връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на апелативния съд.

В рамките на така установената фактическа обстановка е приложен законът, който е следвало да се приложи. Изследвайки въпросите за приложимото право, апелативният съд е възприел значителна част от изложението на окръжния съд, като на база коректен анализ на посочената в изразеното особено мнение към първоинстанционната присъда от член – съдия на съдебния състав съдебна практика по друг (неотносим като фактология) казус, аргументирано е приел, че не се касае за убийство при евентуален умисъл, а за такова при смесена вина по чл. 124, ал. 1 от НК.

Обжалваното решение съдържа убедителен и законосъобразен отговор на редицата възражения, поддържани пред ВКС, изключвайки на свой ред тезата за случайно деяние. С нетърпящи основателен упрек съображения апелативният съд е утвърдил наличието на фактическите предпоставки за квалифициране на деянието на подсъдимата при двойна (смесена) форма на вина като престъпление по чл. 124, ал. 1 от НК. На стр. 41-45 от обжалваното решение са изложени изключително подробни и съобразени с фактите по делото, закона и съдебната практика правни изводи за конкретно проявената форма на вина по отношение на причинената при евентуален умисъл тежка телесна повреда и непредпазливост относно настъпилата смърт, които се споделят изцяло от настоящата инстанция и е безпредметно да се повтарят. Установената вина, в която и да е от аргументираните във въззивния акт две форми, изключва случайно деяние по чл. 15 от НК, поради което правилно контролираната инстанция не се е съгласила с оправдаването на подсъдимата.

Установените травматични увреждания, с характеристики на тежка телесна повреда по смисъла на чл. 128 от НК (постоянно общо разстройство на здравето, опасно за живота) и последвалите усложнения в състоянието на пострадалото дете, са обусловили настъпването на смъртта, но по отношение на тяхното причиняване подсъдимата не е действала умишлено, тъй като от фактите по делото не се установява да е желала или допускала, че удрийки и разклащайки силно главата на детето, ще му причини смъртта. Въпреки, че крайният вредоносен резултат е причинен при непредпазлива форма на вината, умисълът, проявен в действията на подсъдимата за телесното увреждане на детето, изключва предложената от защитата преквалификация на деянието като непредпазливо убийство по чл. 122 от НК, тъй като за осъществяване на състава на това по-леко наказуемо престъпление е необходимо деецът да е действал само с непредпазлива, но не и със смесена вина, както е в случая. Иначе казано. Умисълът за засягане телесната неприкосновеност във връзка с междинния съставомерен резултат, изразяващ се в причинената тежка

телесна повреда на жертвата, самостоятелно изключва квалифициране на деянието, от което е последвала смърт като непредпазливо престъпление.

Неоснователен е доводът в касационния протест, че подсъдимата е действала с умисъл да умъртви детето в контекста на поддържаната от прокурора правна квалификация на деянието като умишлено убийство по чл. 116 от НК. Съгласно указанията в т. 4 на ППлВС № 14/63 г., свързано с ППлВС № 2/57 г., при преценката за вината следва да се „изхожда от психическото отношение на дееца към резултата с оглед средството, с което действа, силата на ударите, интензивността на посегателство, уязвимостта на органа, върху който се посяга и др.“. Това виждане е доразвито в правната теория и практиката на ВКС според това дали деецът предвижда неизбежното, сигурното, положителното или възможното, вероятното причиняване на общественоопасните последици, като се прави разграничение между прекия (директен) и евентуалния (косвен) умисъл. За последния е характерно, че деецът, преследвайки друга цел, била тя правомерна или не, се съгласява или най-малкото се отнася безразлично към възможния допълнителен резултат от неговото деяние, въпреки което го осъществява. При евентуалния умисъл деецът дава предимство на пряко целеното, за постигането на което приема и се съгласява с допълнителния резултат от възможните престъпни последици, което изисква изясняване на тази пряка цел. В случая, действително вещите лица са установили комбинация на удари („най-малко три“), но част от тях се изразяват в притискане и разклащане на главата на детето, което изключва интелектуалния момент на умисъла на подсъдимата да причини смъртта на детето си. Съмнение в тази обвинителна теза се извежда и от предприетите от подсъдимата непосредствено след деянието действия за спасяване на детето, бягането ѝ по стълбите с него, носейки го на ръце с викове за помощ пред появилите се на стълбите съседи, на които го предала с молба, да го заведат възможно най-скоро в болницата, за да бъде спасено. Поради това правилно съдилищата са приели, че силата, мястото и съдържанието на ударите, преценени съвкупно с тези незабавни реакции на подсъдимата, разкриват евентуален умисъл за причинената тежка телесна повреда и непредпазлива вина по отношение на настъпилата смърт на детето. В случая друга пряка цел или допускан резултат освен нараняването на удареното и силно раздрусано дете няма, поради което и предвид изобилните доказателства, включително данните от докладите и свидетелските показания на съседите и социалните работници, за осъществявани от подсъдимата много добри грижи за детето от момента на осиновяването му до деня на инцидента, трудно може да се обоснове подсъдимата да е искала или допускала причиняване на смъртта му като възможен допълнителен резултат от удара в дясната теменна област и последващото раздрусване на главата. В тази връзка и като се е съгласил със защитата, че в обвинителния акт не е посочен друг мотив за извършване на престъплението освен желанието на подсъдимата да накаже детето, защото не ѝ се подчинявало, въззивният съд правилно е приел, че този аспект на обвинението, доколкото целта на подсъдимата е била да постигне подчинение, а не да лиши детето си от живот, също опровергава обвинението за умишлено причинена смърт, включително при евентуален умисъл. Що се касае до възражението на защитата за липсата на какъвто и да е мотив за извършеното деяние и неустановяването на такъв по делото, достатъчно е да се припомни теоретичното разбиране и последователна съдебна практика, че мотивът не е субективен съставомерен признак, поради което е безпредметно връщането на делото за ново разглеждане на това основание при категорично установените факти от предмета на доказване по чл. 102 от НК относно конкретното обвинение.

С оглед изложеното, оплакванията в касационния протест и касационните жалби за неправилна правна квалификация на деянието са неоснователни, поради което и претенцията на публичното обвинение за отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане за определяне на по-тежка квалификация по чл. 116 от НК, както и тази на защитата – ВКС да оправдае подсъдимата поради случайно деяние или да приложи закон за по-леко наказуемо престъпление по чл. 122 от НК поради отсъствие на касационното основание по чл. 348, ал. 2 вр. ал. 1, т.1 от НПК не могат да бъдат удовлетворени.

Относно разнопосочните оплаквания за явна несправедливост на наложеното на подсъдимата наказание от осем години лишаване от свобода. Доводът на прокурора, че съответно на извършеното престъпление е наказание най-малко осемнадесет години лишаване от свобода се обвързва с претенцията за квалифициране на деянието като умишлено убийство по чл. 116 от НК, неоснователността на която по изложените вече съображения, предпоставя неоснователност и на този довод и изключва необходимостта от касационна намеса по реда на чл. 354, ал. 3, т. 1 и т. 3 от НПК за отмяна на решението и връщане на делото на въззивната инстанция за утежняване наказателноправното положение на подсъдимата.

Искането на защитата за намаляване на наказанието също е неоснователно от една страна поради изложените вече аргументи за отсъстващо основание за приложение на закон за по-леко наказуемо престъпление, каквото е това по чл. 122 от НК и от друга поради коректно извършената индивидуализация на наказанието съгласно установените критерии за това в чл. 54 от НК. Въззивният съд е отчетел смекчаващите отговорността обстоятелства, относими към правилно фиксиране отговорността на подсъдимата, включително чистото съдебно минало на подсъдимата, социалния ѝ статус на самотна майка и предприетите от нея действия за оказване помощ на детето. Те не се отличават с изключителност и/или многобройност, което представлява законова пречка за определяне на наказанието под най-ниския предел по чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК, както иска защитата. Настоящата инстанция не се съгласява с довода на защитата, че няма нито едно отегчаващо отговорността обстоятелство. Като такива правилно въззивният съд е отчетел данните от комплексните СМЕ и денталната експертиза за несъставомерни телесни увреждания на детето, причинени от подсъдимата чрез ухапвания по крайниците, както и възрастта на детето, която е толкова ниска, че го определя като лице в безпомощно състояние. Установено е, че към датата на инцидента детето е било едва на една година и осем месеца, със слабо телосложение видно от фотоалбумите и само в апартамента с осиновителката си – подсъдимата М., което не му е позволявало да се съпротивлява и защитава срещу осъщественото от нея насилие, като очевидно с оглед заключението на психологическата експертиза за психичната ѝ годност и показанията на свидетелите от социалните служби това е съзнавано от подсъдимата. За разлика от престъплението, предмет на обвинението по чл. 116 от НК, нито едно от тези обстоятелства не е елемент от състава на престъплението по чл. 124 от НК, за което подсъдимата е призната за виновна, поради което наличието им не може да бъде пренебрегнато. Поради това ВКС приема, че избраното от двете инстанционни съдилища наказание от осем години лишаване от свобода, което е далеч под максимума на предвиденото за извършеното престъпление наказание и е по-близо до средния предвиден в закона размер съобразно границите на наказанието за извършеното престъпление (от три до дванадесет години лишаване от свобода) е съответно на извършеното престъпление от подсъдимата и на личната ѝ обществена опасност и е достатъчно за постигане на целите на чл. 36 от НК. Поради това не се налага неговата корекция било от настоящата инстанция,

чрез намаляване съобразно искането на защитниците, било чрез връщане на делото за ново разглеждане и преценка за увеличаване на наказанието, съобразно искането в касационния протест. Не е налице изискуемото се в чл. 348, ал. 5 вр. ал. 1, т. 3 от НПК несъответствие и не е налице това касационно основание.

Касационният протест и касационните жалби, като неоснователни, следва да бъдат оставени без уважение, а обжалваното въззивно решение следва да бъде оставено в сила.

Водим от гореизложените съображения и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 от НПК Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 27 от 12.02.2025 г., постановено по ВНОХД № 20245000600314 по описа за 2024 г. на Апелативен съд – Пловдив.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: